

Ο όγκος μέσα από τον τόνο και το χρώμα

Στα **εξπρεσιονιστικά έργα**, όπου η πραγματικότητα παραμορφώνεται για να εκφράσει τα συναισθήματα ή την ιδιαίτερη ματιά του καλλιτέχνη, έχουμε την **εντύπωση ενός διδιάστατου κόσμου με χρωματικές φόρμες** που μπορεί να προβάλλουν μπροστά εξαιτίας της αντίθεσης μεταξύ τους.

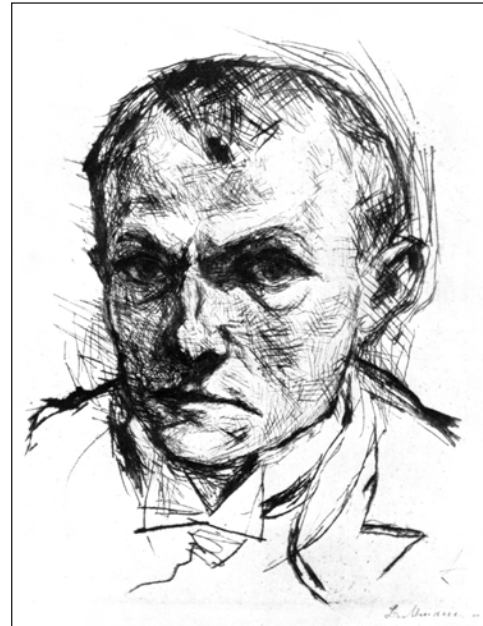
11. Ρότλουφ, «Νορβηγικό τοπίο», 1911.

12. Γιαβλένσκι, «Κεφάλι σε μπλε φόνο», 1912.

13. Ρότλουφ, «Ρωσικό τοπίο με ήλιο», 1919, ξυλογραφία. Τα άσπρα και μαύρα επίπεδα και οι παράλληλες γραμμές, που στην χαρακτηριστική δημιουργούν τους γκριζούς τόνους ανάλογα με το πάχος και την πυκνότητά τους, λειτουργούν περισσότερο ρυθμικά και λιγότερο διαχωρίζουν τα επίπεδα και αποδίδουν τους όγκους.

14. Μαξ Μπέκμαν, «Αυτοπροσωπογραφία», 1914, οξυγραφία. Στο πορτρέτο αυτό οι τόνοι, που αποδίδουν τον όγκο του κεφαλιού, δημιουργούνται με τις χαραγμένες γραμμές που είναι πυκνές ή αραιές και διασταυρώνονται.

Ο όγκος μέσα από τον τόνο και το χρώμα

2.3. Έλληνες ζωγράφοι του 20ου αιώνα

Η ζωγραφική του **Γιώργου Μπουζιάνη** (1885-1959) κινείται στον χώρο του Εξπρεσιονισμού με υψηλότερη αξία την εκφραστικότητα της. Τα χρώματα «γεννιούνται» το ένα από το άλλο. Τα διαδοχικά επίπεδα και οι όγκοι των χρωμάτων συσσωρεύονται επάνω στο φόντο, που παραμένει οργανικό στοιχείο του έργου. Στα σχέδια και τις ακουαρέλες του αποδίδει με λίγες γραμμές ή πινελιές την έκφραση των μορφών (Εικ.15, 16).

Ο Γιάννης Τσαρούχης (1910-1989) αναζητά την αναπαράσταση της πραγματικότητας στην οποία και καταλήγει με άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο ρεαλιστική τεχνοτροπία, επηρεασμένος από την ομορφιά της αρχαίας κλασικής τέχνης και των πορτραίτων Φαγιούμ (Εικ.17).

Ο Νίκος Εγγονόπουλος (1910-1985) είναι ο εκπρόσωπος του Υπερρεαλισμού στην Ελλάδα. Ζωγράφισε πλήθος εικόνων με βυζαντινό ύφος, στοιχείο το οποίο διατήρησε και στα έργα του. Τοποθετεί τις φιγούρες σε πρώτο πλάνο μέσα σε φυσικό ή κατασκευασμένο «ντεκόρ» σαν σε θεατρική σκηνή. Χρησιμοποιεί έντονα χρώματα και αποδίδει τους όγκους με τονικές χρωματικές διαβαθμίσεις (Εικ.18, 19).

15. Μπουζιάνης, «Κεφάλι κοριτσιού», 1957, ακουαρέλα.

16. Μπουζιάνης, «Αυτοπροσωπογραφία», 1950, λάδι σε μουσαμά.

17. Τσαρούχης, «Καλοκαίρι», 1971, λάδι σε πανί.

18. Εγγονόπουλος, «Σύνθεση με τον πατέρα», 1963, λάδι σε μουσαμά.

19. Εγγονόπουλος, «Οι μουσικοί», 1984, λάδι σε μουσαμά.

Παρατηρήστε τα έργα της σελίδας και προσδιορίστε τα στοιχεία που φέρνουν πιο κοντά το κάθε ένα από αυτά στην πραγματικότητα. Ποιο έχει τα λιγότερα τέτοια στοιχεία;

Ο όγκος μέσα από τον τόνο και το χρώμα

Ο **Δημήτρης Γαλάνης** (1879-1966) υπήρξε εξαιρετικός δεξιότηνης στις τεχνικές της χαρακτικής και κυρίως στην ξυλογραφία και την χαλκογραφία. Δημιούργησε πολλές συνθέσεις με νεκρές φύσεις (Εικ.20).

Το ζωγραφικό και χαρακτηριστικό έργο του **Κωνσταντίνου Γραμματόπουλου** (γεν.1916) εντάσσεται στον χώρο του Ρεαλισμού (Εικ.21).

Ο **Ηλίας Δεκουλάκος** (1929-1998) ξεκινώντας από την Αφηρημένη Ζωγραφική οδηγήθηκε στον Φωτογραφικό Ρεαλισμό (Εικ.23) και αργότερα στον Εξπρεσιονισμό.

Ο **Κώστας Τσόκλης** (γεν. 1930) ασχολήθηκε με την απεικόνιση της πραγματικότητας, χρησιμοποιώντας την ψευδαίσθηση της τρίτης διάστασης των αντικειμένων και συχνά τα ίδια τα αντικείμενα. Στους πίνακές του πολλές φορές δεν διακρίνεται τι είναι πραγματικό και τι ζωγραφισμένο (Εικ.22).

Ποιο από τα έργα της σελίδας θεωρείτε περισσότερο ρεαλιστικό και γιατί;

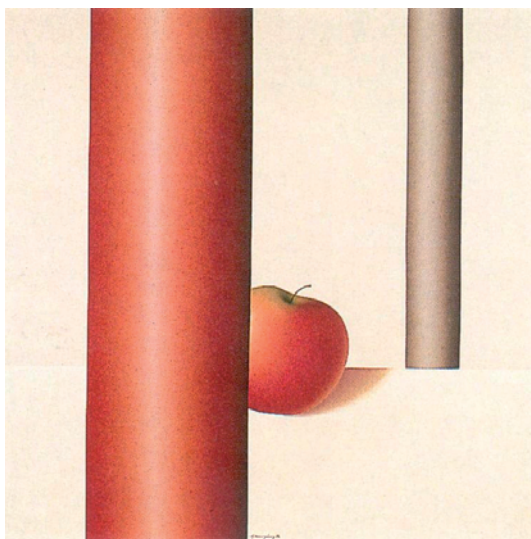
20. Γαλάνης, «Φρουτιέρα», 1919, χαλκογραφία.

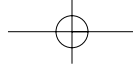
21. Γραμματόπουλος, «Καρφιά», 1979, έγχρωμη λιθογραφία.

22. Τσόκλης, 1974, χρώμα, ξύλα και καρφιά.

23. Δεκουλάκος, «Χωρίς τίτλο», 1976, τεχνική αερογράφου.

Ο όγκος μέσα από τον τόνο και το χρώμα

2.4. Σχεδίαση απλών γεωμετρικών στερεών

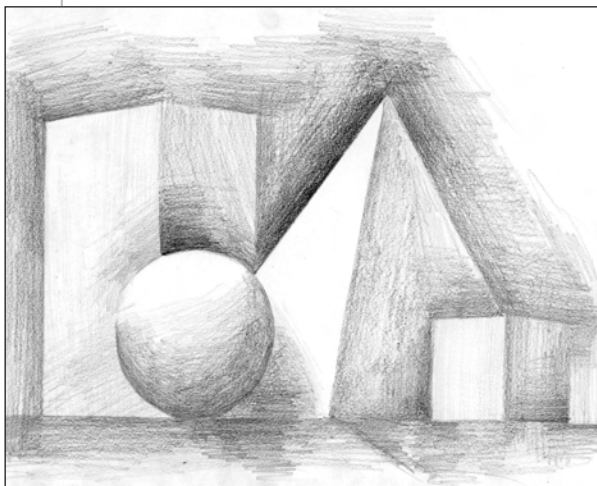

24.

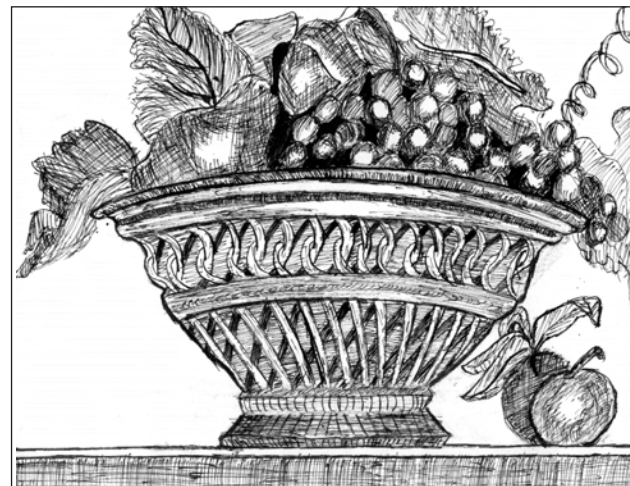
Στην εικόνα 24 βλέπουμε τα τέσσερα γεωμετρικά στερεά **κύβο**, **κύλινδρο**, **κώνο** και **σφαίρα**, να φωτίζονται από επάνω και αριστερά. Οι επιφάνειές τους στις πλευρές του άμεσου φωτισμού έχουν την πρώτη αξία στην τονική κλίμακα, δηλαδή το λευκό, ενώ προς τα δεξιά και κάτω υπάρχουν διαβαθμίσεις από το απαλό γκριζο μέχρι το μαύρο.

Στη ζωγραφική πλάθουμε διαφορετικά τις τονικές διαβαθμίσεις στον κύλινδρο, που κατά μήκος έχει ίδιο σχήμα και διαφορετικά στον κώνο ή τη σφαίρα, που το σχήμα τους αλλάζει (Εικ.25). Κατ' επέκταση μπορούμε να αποδώσουμε όλα τα αντικείμενα χρησιμοποιώντας ανάλογα την τονική διαβάθμιση (Εικ.26).

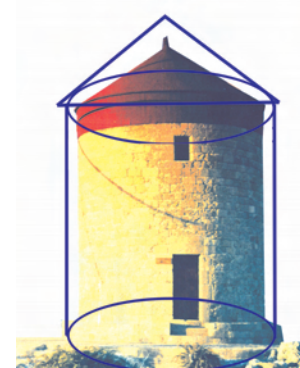
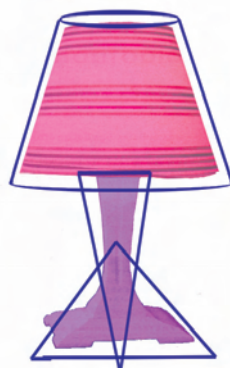
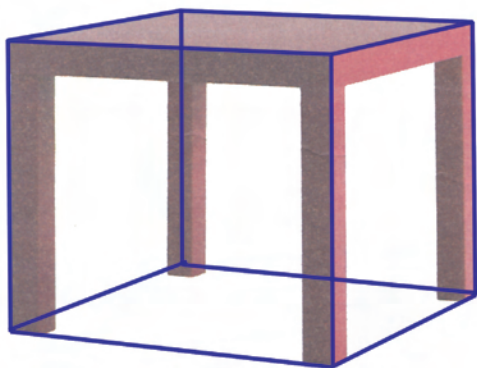
Στις εικόνες 27.α, β, γ, δ παρουσιάζεται το πώς αντικείμενα και κτίρια μπορούν να αποδοθούν με περιγράμματα γεωμετρικών σχημάτων.

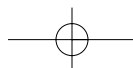
25. Άσκηση μαθητή με γεωμετρικά στερεά.

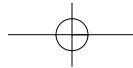

26. «Νεκρή φύση», έργο μαθητή με μελάνι.

27.α.β.γ.δ.

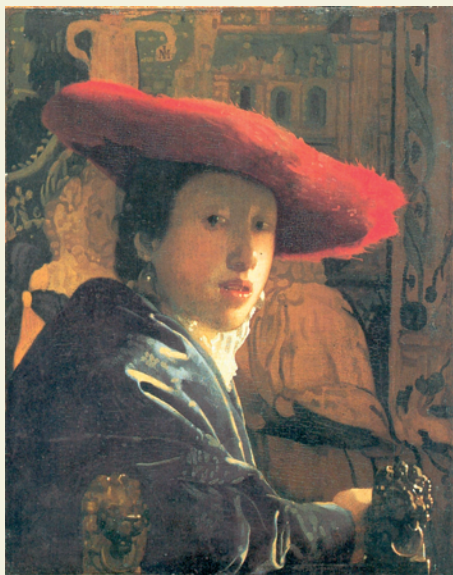

Ο όγκος μέσα από τον τόνο και το χρώμα

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να σχεδιάσετε από μνήμης τα τέσσερα γεωμετρικά στερεά και επιλέγοντας την κατεύθυνση του φωτός που πέφτει επάνω τους να αποδώσετε τους όγκους.
2. Να ζωγραφίσετε εκ του φυσικού γεωμετρικά στερεά σε μια σύνθεση.
3. Να σχεδιάσετε εκ του φυσικού μια σύνθεση με αντικείμενα και να τα χρωματίσετε με τρόπο που να προβάλλονται οι όγκοι τους.
4. Να αναζητήσετε στο βιβλίο σας έργα με θέμα νεκρές φύσεις και α) να τα αναλύσετε ως προς την απόδοση του όγκου, β) αφού επιλέξετε ένα έργο, να μεταφέρετε στο χαρτί με τη βοήθεια του κανάβου τις βασικές φόρμες του σχεδίου του, γ) να αποδώσετε με δικό σας τρόπο τον χρωματισμό.
5. Να επιλέξετε ένα από τα παρακάτω πορτρέτα και να το ζωγραφίσετε με δυο διαφορετικούς τρόπους.

28. Βερμεέρ, «Το κορίτσι με το κόκκινο καπέλο», 1666.

29. Λοτρέκ, «Η Μέι Μίλτον», 1895.

30. Βαν Γκογκ, «Αυτοπροσωπογραφία με γκρι καπέλο», 1887.

6. Να δημιουργήσετε έργα με θέμα τα φρούτα, με διάφορες μορφές και τεχνικές. Μπορείτε να φτιάξετε σχέδια με μολύβι, να ζωγραφίσετε με χρώματα, να τραβήξετε φωτογραφίες ή να βρείτε εικόνες από περιοδικά και να φτιάξετε κολάζ, να φτιάξετε ένα φρούτο ή μια σύνθεση από φρούτα γλυπτικά με πηλό, με σύρμα, από χαρτόμαζα, ράβοντας κουρέλια κ.τ.λ.

7. Να επιλέξετε ένα παιχνίδι σας και να το αποδώσετε με σχέδιο και χρώμα.

ΥΛΙΚΑ

1. Σχεδίου και ζωγραφικής: μπλοκ σχεδίου, μολύβια Β, 4Β, γόμα, ξύστρα, μπλοκ ακουαρέλας, ξυλομπογιές, παστέλ, τέμπερες, πινέλα.
2. Κολάζ: περιοδικά, κόλλα, ψαλίδι.
3. Γλυπτικής: σύρμα, εφημερίδες, υφάσματα, κλωστή, βελόνα, πλαστικά χρώματα, κόλλα, τανάλια.

